СТАНОВИЩЕ

от **доц. д-р Весела Хаджиниколова**

на дисертационен труд на тема: **„Съвременен танц в Израел - въображение, хореографски методи и артистични практики“**

по процедура за присъждане на образователната и научна степен **„доктор“** в област на висшето образование: **8. Изкуства,**
професионално направление **8. 4. Театрално и филмово изкуство**

на докторант: **Яница Атанасова Шопова**
с научен ръководител: **проф. д-р Анна Пампулова**

Представеният дисертационен труд, е с общ обем от 147 страници, и е структуриран в увод, три основни глави, заключение, изводи, очаквани приносни моменти, използвана литература (62 източника) и благодарности. Изследователският материал е онагледен с 12 фигури. Авторът е спазил всички изисквания за написване на дисертационен труд.

В увода са формулирани актуалността на темата, обектът и предметът на изследването, основната теза, целта, 10 добре разписани изследователски задачи, методологията и ограничителните условия. Тази постановка задава рамката на последващия анализ и ориентира читателя към основния изследователски проблем, а именно, как личният практически опит, вдъхновен от Гага - език на движение, може да бъде осмислен и трансформиран в индивидуален хореографски и педагогически подход. Изложението следва логическа последователност – от историческия и художествения контекст, през анализа на Гага като език на движение, до приложението на лични практически разработки на автора, вдъхновени от Гага - език на движение.

Глава първа проследява историческия и художествен контекст на съвременната танцова сцена в Израел. Разгледани са влиянията на немския експресионистичен танц и американския модерен танц, ролята на историческите и културните процеси, и техния отпечатък върху формирането на професионална танцова среда в Израел. Авторът описва творческите подходи на значими хореографи, сред които Охад Нахарин, Рами Беер, Ноа Вертхайм, Инбал Пинто и Шарон Еял, като прави задълбочен анализ на избрани техни произведения и на използвания в тях телесен език. Разглеждането на конкретни произведения позволява да се открояят разнообразни начини за организация

на движението, работа с пространството, повторението, музикалността и взаимодействието между индивидуалното и колективното тяло. Като достойнство на първа глава отчитам стремежа на автора историческото изложение да бъде обвързано с основния предмет на дисертацията.

Глава втора представлява същинското теоретично и аналитично ядро на дисертационния труд. В нея са разгледани възникването на Гага в практиката на Охад Нахарин, основните принципи на езика на движение, структурата на сесиите и ролята на словесните инструкции и въображаемите образи. Важен аспект на изложението е сравнителното разглеждане на Гага и избрани соматични практики, релийз техники и танцови медитативни подходи. Този сравнителен ракурс позволява да бъдат очертани сходства в отношението към телесната осъзнатост и движението. Положителна оценка заслужава и включването на личния практически опит на докторанта. Разгледано е и присъствието на Гага в българската танцова среда, чрез обучения, международен обмен, проекта „Шътдаун“ и интервюта с български артисти. Тази част допринася за актуалността на изследването и разширява неговия обхват отвъд индивидуалния практически опит.

Третата глава „Лични практически разработки и методология, инспирирана от Гага-език на движение“ има съществено значение за цялостната оценка на дисертационния труд. Докторантът представя собствени практически задачи и подходи, насочени към генериране на двигателен материал, развитие на телесна осъзнатост и изграждане на сценично поведение. Изследвани са различни средства за работа: въображаеми образи, телесно усещане, вътрешен импулс, драматургичен текст, действен глагол, партньорско взаимодействие и сценичен обект. Практическите разработки са разгледани, чрез работата по танцовия пърформанс „Пастет“, учебното представление „Дракула – кървавата истина“ и танцовата миниатюра „Колапс“. По този начин дисертацията обхваща, както работата с професионални артисти, така и педагогически ситуации със студенти. Достойнство на тази глава е опитът практическите процеси да бъдат анализирани, а не само описани. Авторът се стреми да проследи как поставените задачи влияят върху двигателния избор, способността за реакция, взаимодействието с партньорите, и организацията на създадения материал в сценична форма. В педагогически план разработките са насочени към развитие на самостоятелност, телесна чувствителност, въображение и способност за адаптация. Тези характеристики са от значение за обучението по танцов театър, актьорско

майсторство и други практики, в които тялото участва активно в създаването на художествен замисъл.

Считам, че приносният характер на дисертацията се проявява най-ясно в третата глава, където личният практически опит е превърнат в описани и анализирани авторски разработки. Според докторанта: „Направено е ясно разграничение между официалната практика Гага и авторската хореографска и педагогическа работа. Гага не се преподава, адаптира или представя като част от авторската методология, а се разглежда като източник на личен практически опит и методологическо вдъхновение.“ Особено важна е не претенцията за създаване на универсална методика, а стремежът на докторанта към осмисляне на конкретни практически принципи и тяхното приложение в професионална и образователна среда. Сред основните достойнства на труда откроявам актуалността на темата, интердисциплинарния подход, връзката между теория и практика, стремежа към разграничаване на Гага, от авторските методически решения и подходи, приложени в работата с професионални артисти и студенти. Особено ценен е опитът да се осмисли движението, не само като физическа форма или техническо умение, а като процес на изследване, съзнателен избор, интерпретация и създаване на сценичен смисъл. Представеният дисертационен труд показва, че Яница Шопова притежава задълбочени теоретични знания и умения за самостоятелно научно изследване. Считам, че работата на докторанта, притежава ясно очертана практико-приложна насоченост и съдържа резултати, които могат да бъдат използвани като отправна рамка за последващи разработки в областта на хореографската и педагогическата практика.

Въз основа на изложеното давам **положителна** оценка на дисертационния труд и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Яница Атанасова Шопова научна степен **„доктор“** в професионално направление 8. 4. Театрално и филмово изкуство, област на висшето образование 8. Изкуства, при условие че, при цялостната проверка на дисертационния труд и материалите по процедурата, са изпълнени приложимите нормативни и академични изисквания.

16.10.2026г.
гр.София

Изготвил становището:
доц. д-р Весела Хаджиниколова